Człowiek z epoki więzień, czyli "wywiad-rzeka" z Rżewskim

Monografia Zdzisława Szczepaniaka o Aleksym Rżewskim, (1885-1939) - robotniku, działaczu społecznym, bojowniku PPS-u, polityku, pierwszym prezydencie Łodzi w niepodległej Polsce. Postaci barwnej, już za życia otoczonej legendą, a obecnie prawie zupełnie zapomnianej.
Prezentowana pozycja nie jest klasyczną biografią, ale jak wskazuje podtytuł – opowieścią, próbą przedstawienia życia Rżewskiego w sposób żywy, przystępny i ciekawy.
Autor zamiast wyobrażać sobie przeżycia bohatera "swoimi słowami" zastosował konwencję wywiadu - rzeki, a sam stał się "słuchaczem" wyznań i pośredniczy w wydobyciu z zapomnienia jego ważnych dokonań, niesmakowitych momentami przeżyć oraz ciekawych i ponadczasowych refleksji.

Książka ukazała się nakładem Narodowego Centrum Kultury.

"*Przebój*" *(bo tak brzmiał pseudonim Rżewskiego) na przełomie wieków XIX i XX mocno angażował się w działalność konspiracyjną. Drukował i roznosił "bibułę", współorganizował strajki i wiece.*

Urodził się w rodzinie robotniczej, która wcześniej posiadała młyn we wsi Srebrna pod Łodzią, ale za udział stryja Henryka w powstaniu styczniowym władze carskie odebrały go wraz z ziemią. Pradziadek Aleksego Rżewskiego walczył w Legionach Polskich gen. Henryka Dąbrowskiego.

Do 1923 roku działał w PPS. Wielokrotnie więziony. Uciekł z zesłania na Sybir. Potem tułał się po Francji i Niemczech. Na ziemie polskie powrócił w 1912 roku, by wciąż walczyć z zaborcami - tym razem w Łodzi, ale też w Kielcach i Lublinie Uczestniczył w walce niepodległościowej. Aresztowany przez Niemców podczas I wojny światowej (grudzień 1917 r.), uciekł podczas konwojowania go po przesłuchaniu na posterunku policji do więzienia przy ul. Długiej w Łodzi (dziś Gdańska; siedziba Muzeum Tradycji Niepodległościowych), wykorzystując przejeżdżający w tym momencie obok tramwaj.
Tymczasowy Rząd Ludowy Republiki Polskiej w Lubliniew listopadzie 1918 roku mianował go komisarzem rządowym miasta Łodzi. 27 marca 1919 roku Rada Narodowa miasta Łodzi wybrała go pierwszym prezydentem miasta w niepodległej Polsce.
Wprowadził w Łodzi, jako pierwszym w Polsce mieście, powszechny obowiązek nauczania na poziomie szkoły powszechnej (podstawowej). Utworzył w 1919 roku Oddział Kanalizacji i Wodociągów. Pracował na stanowisku prezydenta miasta do lipca 1923.

1 kwietnia 1927 nominowany na stanowisko starosty łódzkiego, które piastował do 30 marca 1933. Następnie prowadził kancelarię notarialną.

Około 11 listopada 1939 r. Aleksy Rżewski został aresztowany podczas dużej akcji łódzkiego gestapo przeciwko inteligencji Łodzi i okręgu łódzkiego, w ramach tzw. Intelligenzaktion. Wraz z innymi osadzony w obozie przejściowym na Radogoszczu. Stąd krótko potem zabrany i po parodii sądu w siedzibie łódzkiego gestapo rozstrzelany wraz z wielu innymi prawdopodobnie 20 grudnia 1939 w Lesie Łagiewnickim[. Na Starym Cmentarzu przy ul. Ogrodowej ma symboliczną mogiłę.

Zdzisław Szczepaniak *- publicysta, reporter, pisarz, poeta, żeglarz i obieżyświat. Autor trzech tomów reportaży (ostatni – Z wiatrem i pod wiatr zdobył nominację do nagrody im. Kapitana Leonida Teligi), tomu opowiadań, trzech zbiorów wierszy dla dzieci, poetyckiego tomiku Podziemne*

ptaki, audycji radiowych i scenariuszy filmowych. Łodzianin, członek Związku Podhalan, posiadacz Złotej Honorowej Odznaki Stowarzyszenia Księgarzy Polskich, wyróżniony przez Ligę Morską tytułem „Kawalera Komandorii Łódzkiej" i certyfikatem „Zasłużonego wolontariusza morza". Wieloletni dziennikarz "Dziennika Łódzkiego".